Prima instanță: Judecătoria Chișinău (sediul Centru), judecător Daria Șușchevici

Dosarul nr. 2a-156/24
(2-22189195-02-2a-16012024)

D E C I Z I E

23 aprilie 2024 mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ
al Curții de Apel Chișinău

Instanța compusă din:
Președintele completului Anatol Pahopol
Judecători Dorin Dulghieru și Ruxanda Pulbere

Grefier Daniela Cucerenco

Examinând în ședința de judecată publică cererea de apel declarată de avocatul Mereuță Victor, în interesele lui Parfeni Valeriu,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Muradu Victor împotriva lui Parfeni Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor pentru asistența juridică,

împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 noiembrie 2023, prin care s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Muradu Victor împotriva lui Parfeni Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor pentru asistența juridică,-

a c o n s t a t a t:

Argumentele reclamantului:

1. Muradu Victor a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Parfeni Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor pentru asistența juridică.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată a indicat că la 14 ianuarie 2021 a fost pornită urmărirea penală conform semnelor constitutive ale infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, fiind stabilit că la 5 ianuarie 2020, aproximativ la ora 00:20, persoane necunoscute organului de urmărire penală, aflând-se într-un loc public, și anume în preajma hotelului ’’*****” de pe bd. ***** mun. Chișinău, având un comportament ce se deosebește printr-o obrăznicie deosebită și lipsă de respect față de societate, în urma unor replici adresate lui Muradu Victor, i-au aplicat acestuia multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite regiuni ale corpului, provocându-i acestuia, conform raportului de constatare nr. *****, edem posttraumatic al țesuturilor moi cu suprafața echimotică la

nivelul feței, echimoze la nivelul gâtului și toracelui anterior, excoriații la nivelul mâinii drepte și ambilor genunchi, astfel încălcând grosolan ordinea publică și cauzându-i victimei dureri fizice și suferințe psihice. Ulterior, persoanele necunoscute au fost identificate. Acestea erau Hapațuc Dumitru, Butuc Victor si Parfeni Valeriu.

3. Prin ordonanța din 25 august 2022 a fost încetată urmărirea penală în privința lui Parfeni Valeriu în legătură cu intervenirea amnistiei. Potrivit art. 107 alin. (1) - (2) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei. Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranță și asupra drepturilor persoanei vătămate.
4. Fiind audiat în cadrul urmăririi penale, Parfeni Valeriu a declarat că vina în comiterea infracțiunii o recunoaște parțial, menționând că victima l-a agresat fizic pe Butuc Victor, l-a trântit jos la sol și dânsul a intervenit repede pentru a-i lua apărarea lui Butuc Victor și astfel i-a aplicat victimei o lovitură cu pumnul în regiunea feței și l-a bruscat puțin. Ulterior și Victor, după ce s-a ridicat de jos, i-a aplicat lui Muradu Victor mai multe lovituri peste corp. În acest timp a intervenit și Dumitru, care a luat victima într-o parte și ceva încerca să-i spună., victima a început să fugă spre magazinul *****, iar ei trei au fugit după aceasta în scopul de a discuta cu ea.
5. Imediat după cele întâmplate Muradu Victor a fost transportat la spitalul de urgență unde i-a fost acordat primul ajutor medical, iar la 6 ianuarie 2021 acesta s-a adresat la clinica stomatologică „*****„ fiind constate contuzia țesuturilor moi a teritoriului maxilo-facial, multiple hematoame și excoriații faciale, periorbitale și cervicale, plăgi faciale, fractura oaselor nazale cu deplasare moderată, fractura peretelui anterior al sinusului maxilar cu hemosinus pe stînga. Astfel, acestuia i s-a efectuat repoziția oaselor nazale cu ajutorul elevatorului *****, ficarea cu tubul din cauciuc prin ambele narine și fixarea rigidă exterioară cu pansament ghipsat.
6. Ulterior, la 12 ianuarie 2021, prezentând acuze de cefalee difuză continuă, fotofobie, periodic pierderi de cunoștință, diminuarea acuității vizuale exprimat bilateral, senzații de greață periodică asociat cu instabilitate statică și mers, slăbiciuni generale profuze, Muradu Victor s-a adresat la IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie, unde medicul i-a prescris tratament, fiindu-i recomandată punerea la evidență la neurolog.
7. A concluzionat că din momentul incidentului vizitele lui Muradu Victor la doctor nu se mai termină. În urma traumelor primite prezintă în mod regulat așa acuze ca cefalee și dificultăți de respirație, motiv pentru care a devenit dependent de spaiurile nazale. Astfel, fiindu-i stabilit diagnosticul de ’’deviație de sept nazal cu dereglarea respirației”, la 1 aprilie 2022 a fost supus operației de *****.
8. Ulterior intervenției chirurgicale, Muradu Victor a prezentat acuze de cefalee difuză constrictivă, periodic cu greață și vomă, amețeală, iritabilitate, excitabilitate nervoasă, dissomnie, periodic dureri în regiunea maxilarului superior, dificultăți de respirație nazală, diminuarea atenției și performanței. în acest sens, în mod repetat, s-a adresat pentru control medical la IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie. în urma controlului s-a stabilit următoarea diagnoză: consecințele traumatismului cranio-cerebral din 5 ianuarie 2021 cu sindrom *****, vestibular și anxio-vegetativ persistent exprimat. 21 aprilie 2022 ***** *****, chist restant de sinus maxilar pe stînga, în calitate de recomandări au fost stabilite următoarele: evitarea suprasolicitărilor psiho-emoționale, respectarea regimului de somn-veghe, înot, cultură fizică medicală pentru fortificarea mușchilor lungi ai

spatelui, masaj relaxant al spatelui, fizioterapie, exerciții de relaxare postizometrică, tratament balneo-sanatorial.

9. În asemenea circumstanțe, a considerat că este probată legătura de cauzalitate dintre acțiunile ilicite întreprinse de Parfeni Valeriu la 5 ianuarie 2021 și vătămările integrității corporale suferite.
10. A subliniat Muradu Victor că încasarea prejudiciului moral este necesară din următoarele considerente: pînă la momentul incidentului din 5 ianuarie 2021 era perfect sănătos, după cele întâmplate prezintă acuze de cefalee și dificultăți respiratorii, fapt ce-i creează disconfort și dificultăți de concentrare, în special la locul de muncă, intervenția chirurgicală suportată a fost una foarte complicată, or a fost supus anesteziei totale, a fost lipsit de posibilitatea de a respira pe nas pentru cîteva zile, iar perioada de recuperare a fost și este destul de anevoioasă, însoțită de disconfort major, în urma examenului medical efectuat la un interval de 7 luni de la intervenția chirurgicală s-a depistat un chist restant de sinus maxilar pe stânga, ceea ce însemnă că suferințele lui nu încetează aici.
11. A mai indicat că la determinarea mărimii prejudiciului moral în echivalent bănesc instanța este în drept să ia în considerație și alte circumstanțe probatoare prin actele cauzei. În acest sens, a menționat că CtEDO, atunci când acordă despăgubiri morale, nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci procedează la o apreciere subiectivă a circumstanțelor particulare ale cauzei, relativ la suferințele fizice și psihice ale victimei, precum și consecințele nefaste pe care evenimentul analizat la avut cu privire la viața particulară, așa cum sunt evidențiate de probele administrate. Corespunzător, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-și estimeze prejudiciul adus, dar numai instanța de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noțiunea reparării rezonabile, de circumstanțele cazului concret, de personalitatea părților.
12. În speță, toate consecințele sub formă de cefalee constrictivă, periodic cu greață și vomă, amețeală, iritabilitate, excitabilitate nervoasă, dissomnie, periodic durere în regiunea maxilarului superior, dificultăți de respirație nazală, diminuarea atenției și performanței, au survenit în urma traumatismului cranio-cerebral suferit de Muradu Victor la 5 ianuarie 2021. Toate aceste urmări îi influențează direct viața particulară, astfel încât nu poate duce un mod de viață obișnuit, fără disconfort la asemenea vîrstă.
13. În temeiul celor expuse supra și prevederilor art. art. 1998, 2033, 2034, 2036, 2037, 2022 Cod civil, Muradu Victor a solicitat încasarea din contului lui Parfeni Valeriu a sumei de 19121,14_lei cu titlu de prejudiciu material cauzat prin săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal; a sumei de 100 000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal; a cheltuielilor legate de asistență juridică în mărime de 10 000,00 lei.

Poziția instanței de fond:

14. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 noiembrie 2023 s-a admis cererea de chemare în judecată înaintată de Muradu Victor împotriva lui Parfeni Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor pentru asistența juridică, **s-**a încasat de la Parfeni Valeriu în beneficiul lui Muradu Victor suma prejudiciului material în mărime de 19.121,14 (nouăsprezece mii una sută douăzeci și unu,14)lei, suma prejudiciului moral în mărime de 100.000,00(una sută mii,00)lei și

cheltuielile pentru asistența juridică în sumă de 10.000,00(zece mii, 00)lei, iar în total suma de 129.121,14(una sută douăzeci și nouă mii una sută douăzeci și unu,14)lei.

15. Totodată, s-a încasat din contul lui Parfeni Valeriu în beneficiul statului taxa de stat în sumă de 573,63(cinci sute șaptezeci și trei,63)lei.
16. În motivarea admiterii cererii de chemare în judecată prima instanță a constatat că reclamantul a probat mărimea prejudiciului material.
17. Privitor la determinarea mărimii prejudiciului moral estimat în echivalent bănesc, a luat în considerație că pînă la momentul incidentului din 5 ianuarie 2021, reclamantul Muradu Victor era perfect sănătos, iar după incidentul în cauză acesta prezintă acuze de cefalee și dificultăți respiratorii, fapt ce îi creează disconfort și dificultăți de concentrare, că intervenția chirurgicală suportată de Muradu Victor a fost una foarte complicată, că perioada de recuperare a fost și este destul de anevoioasă, însoțită de disconfort major.
18. Astfel, instanța de judecată bazîndu-se pe principiile compensării rezonabile și echitabile a prejudiciului moral, a considerat că suma de 100.000,00 lei cu titlu de prejudiciu moral va aduce o satisfacție echitabilă reclamantului.
19. De asemenea, instanța a considerat că suma solicitată de 10.000,00(zece mii,00) lei cu titlu de cheltueili pentru asistență juridică este una rezonabilă, necesară şi corectă.

Solicitarea apelantului:

20. Nefiind de acord cu hotărârea, avocatul Mereuță Victor, în interesul lui Parfeni Valeriu, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 14 noiembrie 2023, solicitând casarea hotărârii respective, cu adoptarea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii, ca neîntemeiată.

Argumentele părților:

21. În susținerea apelului, avocatul Mereuță Victor, în interesul lui Parfeni Valeriu, a indicat că instanța eronat a constatat ca demonstrat faptul cauzării leziunilor anume prin acțiunile lui Parfeni Valeriu.
22. La fel, a criticat cuantumul prejudiciului material și moral încasat, indicând că ultimul în cuantum de 5000,00 lei este unul proporțional faptei comise.
23. Prin referința prezentată asupra cererii de apel, avocatul Pascal Iuliana, acționând în interesului lui Muradu Victor, a solicitat respingerea cererii de apel ca neîntemeiate, reiterând în detaliu circumstanțele de fapt și de drept indicate în cererea de chemare în judecată.
24. În ședința instanței de apel, reprezentantul apelantului Parfeni Valeriu, avocatul Mereuță Victor a susținut cererea de apel și a solicitat admiterea acesteia în sensul formulat.
25. În ședința instanței de apel, intimatul Muradu Victor și reprezentantul acestuia, avocatul Pascal Iuliana, legal citați despre locul, data și ora ședinței nu s-au prezentat și nu au comunicat motivele neprezentării lor.

Aprecierea instanței de apel:

26. Analizând legalitatea și temeinicia hotărârii atacate, prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și a materialelor din dosar, Colegiul consideră apelul declarat drept întemeiat și care urmează a fi admis, cu modificarea hotărârii, din următoarele motive.

27. În conformitate cu art. 373 Cod de procedură civilă *”instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate în ceea ce priveşte constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărîrea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite, dar care au importanţă pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar şi cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces. În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanţa de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță. Instanţa de apel este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel. Apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situaţie mai dificilă decît aceea din hotărîrea atacată cu apel, cu excepţia cazurilor cînd consimte şi cînd hotărîrea este atacată şi de alți participanți la proces”.*
28. Potrivit art. 385 lit. b) Cod de procedură civilă ”*instanța de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să modifice hotărîrea primei instanţe”.*
29. În temeiul art. 386 alin.(1) lit.a) și b) Cod de procedură civilă *”hotărîrea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă circumstanţele importante pentru soluționarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin; circumstanţele importante pentru soluționarea cauzei, pe care prima instanță le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente”.*
30. Conform prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă *” fiecare parte trebuie să dovedească circumstanţele pe care le invocă drept temei al pretenţiilor şi obiecţiilor sale, dacă legea nu dispune altfel”.*
31. Potrivit art. 122 alin.(1) Cod de procedură civilă *”circumstanţele care, conform legii, trebuie confirmate prin anumite mijloace de probaţiune nu pot fi dovedite cu nici un fel de alte mijloace probante”.*
32. În temeiul prevederilor art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă *”faptele invocate de una din părţi nu trebuie dovedite în măsura în care cealaltă parte nu le-a negat”.*
33. În conformitate cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă ”*instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblu şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanţa judecătorească o forţă probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanţă privitor la pertinenţa, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă şi suficienţa pentru soluționarea cauzei*”.
34. Colegiul civil reţine că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).
35. Potrivit recomandărilor avizului nr.11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele

fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil.

36. Totodată, Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al apelantului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea Gard Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag.26, Moreira Fereira vs Portugalia (nr.2) (Marea Cameră), 11 iulie 2017, parag.84,98).
37. Colegiul notează că prin acțiunea inițială, reclamantul Muradu Victor pretinde încasarea de la pârâtul/apelant Parfeni Valeriu a sumei de 19.121,14 lei cu titlu de prejudiciu material și a sumei de 100.000,00 lei cu titlu de prejudiciului moral în legătură cu vătămarea sănătății prin acțiunile ultimului și compensarea cheltuielilor de judecată.
38. Astfel, în susținerea pretențiilor înaintate, reclamantul/intimat Muradu Victor a prezentat instanței Ordonanța din 25 ianuarie 2022, potrivit căreia s-a încetat urmărirea penală în cauza penală în privința lui Parfeni Valeriu în legătură cu intervenirea amnistiei și continuarea urmăririi penale în privința lui Butuc Victor.
39. Potrivit constatărilor din Ordonanța menționată, la 5 ianuarie 2020, aproximativ la ora 00:20, persoane necunoscute organului de urmărire penală, aflând-se într-un loc public, și anume în preajma hotelului ’’*****” de pe bd. ***** mun. Chișinău, având un comportament ce se deosebește printr-o obrăznicie deosebită și lipsă de respect față de societate, în urma unor replici adresate lui Muradu Victor, i-au aplicat acestuia multiple lovituri cu pumnii și picioarele peste diferite regiuni ale corpului, provocându-i acestuia, conform raportului de constatare nr. *****, edem posttraumatic al țesuturilor moi cu suprafața echimotică la nivelul feței, echimoze la nivelul gâtului și toracelui anterior, excoriații la nivelul mâinii drepte și ambilor genunchi, astfel încălcând grosolan ordinea publică și cauzându-i victimei dureri fizice și suferințe psihice.
40. În calitate de învinuiți în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 287 alin.(2) lit.b) Cod penal au fost recunoscuți Hapațuc Dumitru, Butuc Victor si Parfeni Valeriu.
41. Totodată, în cadrul urmăririi penale au fost administrate: raportul de constatare din 6 ianuarie 2021, potrivit căruia la examinarea medico legală a lui Muradu Victor s-au constatat edem posttraumatic al țesuturilor moi cu suprafața echimotică la nivelul feței, plagă contuză la nivelul feței, echimoze și excoriații la nivelul feței, echimoze la nivelul gâtului și toracelui anterior, excoriații la nivelul mâinii drepte și ambilor genunchi și raportul de expertiză judiciară din 26 ianuarie 2021, potrivit concluziilor căruia, la examinarea medico-legală a lui Muradu Victor s-a constatat fractura oaselor nazale, fără deplasarea fragmentelor, fractura peretelui anterior a sinusului maxilar pe stânga, edem posttraumatic al țesuturilor moi cu suprafața echimotică la nivelul feței, echimoze la nivelul gâtului și toracelui anterior, excoriații la nivelul mâinii drepte și ambilor genunchi, calificate ca vătămare corporală ușoară.
42. De asemenea potrivit constatărilor din Ordonanța din 25 ianuarie 2022, la 25 august 2022 Parfeni Valeriu a recunoscut integral vinovăția în acțiunile reținute în sarcina acestuia și a solicitat încetarea urmăririi penale în privința sa potrivit Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.
43. Totodată, în susținerea pretențiilor înaintate, reclamantul/intimat Muradu Victor a prezentat bonul de plată din 21 aprilie 2022, din care urmează plata pentru investigații de

laborator, operație ”*****”, medicamente în sumă totală de 12200,00 lei, bonul de plată din 24 noiembrie 2022 pentru servicii medicale – IRM-1, 5T cerebrală în sumă de 2200,00 lei, bonuri fiscale din care urmează procurarea de medicamente în sumă totală de 4721,14 lei.

44. La fel, potrivit diagnosticului final, Muradu Victor, acuzând cefalee difuză constructivă, periodic cu greață și vomă, amețeală, instabilitate, excibilitate nervoasă, dissomnie, periodic durere în regiunea maxilarului superior, dificultăți de respirație nazală, diminuarea atenției și performanței, suferă de consecințele traumatismului cranio-cerebral din 5 ianuarie 2021 cu sindrom *****, vestibular și anxio-vegetativ persistent exprimat. 21 aprilie 2022 ***** *****, chist restant de sinus maxilar pe stînga.
45. Fiind învestită cu judecarea cauzei, prima instanță a concluzionat în privința temeiniciei acțiunii, admițând-o integral.
46. Instanţa de apel constată că instanţa de fond a determinat corect raportul juridic dedus judecății, însă nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei și nu a dat o apreciere completă, obiectivă şi sub toate aspectele a probelor prezentate hotărârea fiind legală şi întemeiată doar parțial.
47. În susținerea acestei opinii Colegiul reține că conform art. 9 alin. (2) lit. f) Cod civil ”*drepturile şi obligaţiile civile apar în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane”.*
48. Potrivit art. 16 alin. (1) lit. g) Cod civil *”apărarea dreptului civil se face, în condiţiile legii, prin repararea prejudiciului patrimonial şi, în cazurile prevăzute de lege, a celui nepatrimonial”.*
49. Așadar, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane, dând naștere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile generale şi de la sensul legislației civile.
50. Potrivit art. 19 Cod civil *” în condiţiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial şi nepatrimonial cauzat astfel. Se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum şi profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat). Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferinţele fizice şi psihice, precum şi diminuarea calităţii vieţii. În cazul vătămării sănătăţii, prejudiciul nepatrimonial cuprinde, de asemenea, pierderea sau diminuarea unei capacităţi a corpului uman (prejudiciu biologic). Pierderea şansei se repară doar dacă ea constă în dispariţia actuală şi certă a unei eventualităţi favorabile. Mărimea acestui prejudiciu corespunde şansei pierdute şi nu poate fi egală cu avantajul care ar fi rezultat din şansă dacă ea se materializa. Repararea prejudiciului presupune repunerea persoanei lezate în situaţia în care s-ar fi aflat dacă prejudiciul nu se producea. În locul reparării prejudiciului patrimonial conform alin.(2) şi (5), persoana lezată poate cere de la cel care răspunde de prejudiciu recuperarea întregului profit pe care acesta l-a obţinut în legătură cu cauzarea prejudiciului. Această regulă se aplică doar dacă legea ori contractul prevede o asemenea formă de determinare a prejudiciului patrimonial sau dacă aplicarea unei asemenea forme de determinare a prejudiciului patrimonial este rezonabilă în împrejurările cazului.”*

51. Conform art. 20 alin. (1) Cod civil *”dacă prin lege nu se prevede altfel, persoana răspunde numai pentru prejudiciul cauzat prin fapta sa săvîrşită cu vinovăţie sub forma intenţiei sau imprudenţei”.*
52. Sub acest aspect, Colegiul civil reține că, conform art. 776 Cod civil *”obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii”.*
53. Potrivit art. 858 alin. (1) și (2) Cod civil ”*temeiul executării rezidă în existența unei obligații. Obligația trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credință, la locul şi în momentul stabilit”.*
54. Conform art. 1998 alin. (1) și (2) Cod civil *”cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, şi prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune. Prejudiciul cauzat prin fapte licite sau fără vinovăție se repară numai în cazurile expres prevăzute de lege”.*
55. Potrivit art. 2036 alin. (1) și (2) Cod civil *”în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum şi în alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin plata de despăgubiri. Prejudiciul moral se repară indiferent de existența şi întinderea prejudiciului patrimonial”.*
56. Conform art. 2037 alin. (1) și (2) Cod civil *”mărimea despăgubirii pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul şi gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, şi de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. Caracterul şi gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanţa de judecată, luînd în considerare circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul, restrîngerea posibilităţilor de viaţă familială şi socială, precum şi statutul social al persoanei vătămate”.*
57. Potrivit art. 219 alin.(2)-(4) Cod de procedură penală *”persoanele fizice şi juridice cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acţiunile interzise de legea penală pot intenta o acţiune civilă privitor la despăgubire prin: 1) restituirea în natură a obiectelor sau a contravalorii bunurilor pierdute ori nimicite în urma săvîrşirii faptei interzise de legea penală; 2) compensarea cheltuielilor pentru procurarea bunurilor pierdute ori nimicite sau restabilirea calităţii, aspectului comercial, precum şi repararea bunurilor deteriorate; 3) compensarea venitului ratat în urma acţiunilor interzise de legea penală; 4) repararea prejudiciului moral sau, după caz, a daunei aduse reputaţiei profesionale. Prejudiciul material se consideră legat de săvîrşirea acţiunii interzise de legea penală dacă el se exprimă în cheltuieli pentru: 1) tratamentul părţii vătămate şi îngrijirea acesteia; 2) înmormîntarea părţii vătămate; 3) plata sumelor de asigurare, indemnizaţiilor şi pensiilor; 4) executarea contractului de depozit al bunurilor. La evaluarea cuantumului despăgubirilor materiale ale prejudiciului moral, instanţa de judecată ia în considerare suferinţele fizice ale victimei, gravitatea şi persistenţa suferinţelor psihice, inclusiv legate de incapacitatea de a se apăra pe sine ori alte persoane, prejudiciul agrement sau estetic, pierderea speranţei în viaţă, pierderea onoarei prin defăimare, suferinţele psihice provocate de decesul rudelor apropiate etc.”*

58. Conform art. 220 alin. (5) Cod de procedură penală ”*în cazul în care persoana care a înaintat acţiunea civilă a fost recunoscută în calitate de parte civilă, însă, ulterior, prin ordonanţă, s-a dispus încetarea urmăririi penale, clasarea cauzei penale sau scoaterea persoanei de sub urmărire penală, din data cînd această ordonanţă devine irevocabilă începe să curgă un nou termen de prescripţie extinctivă a acţiunii civile”.*
59. În acord cu art. 221 alin. (5) Cod de procedură penală *” persoana care nu a intentat acţiunea civilă în cadrul procesului penal are dreptul de a intenta o asemenea acţiune în ordinea procedurii civile. Dacă acţiunea civilă intentată la instanţa civilă a fost respinsă, reclamantul nu are dreptul de a intenta aceeaşi acţiune în cadrul procesului penal. Dacă acţiunea civilă a fost respinsă în cadrul procesului penal, reclamantul nu are dreptul să intenteze aceeaşi acţiune în ordinea procedurii civile”.*
60. Colegiul menționează că sub incidența normei de la art. 1998 Cod civil cad toate raporturile de reparare a prejudiciului delictual, dacă nu există o normă specială menită să reglementeze anumite obligaţii delictuale, ţinând cont de specificul lor. Spre deosebire de răspunderea contractuală, care apare ca urmare a încălcării unei obligaţii concrete, stabilită prin contract, cea delictuală se angajează în rezultatul încălcării unei obligaţii legale cu caracter general (născută dintr-un raport civil absolut), care revine tuturor – de a nu leza drepturile altora prin fapte ilicite.
61. La caz, Colegiul relevă că reclamantul Muradu Victor a solicitat compensarea de către Parfeni Valeriu a cheltuielilor de tratament și a prejudiciului moral, suportate în legătură cu vătămarea sănătății prin infracțiune, vina în comiterea căreia a fost recunoscută de ultimul, ca urmare a cărui fapt a fost încetată urmărirea penală în privința acestuia potrivit Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de a proclamarea independenței Republicii Moldova.
62. Astfel, reținând că Muradu Victor nu a intentat acţiune civilă în cadrul procesului penal, că autorul prejudiciului are obligația să compenseze persoanei vătămate cheltuielile suportate în legătură cu vătămarea sănătății și prejudiciul moral, iar Parfeni Valeriu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii, Colegiul conchide că pretențiile lui Muradu Victor împotriva lui Parfeni Valeriu sunt întemeiate.
63. Totodată, Colegiul reține că la stabilirea cuantumului prejudiciului material, urmează să stabilească că cheltuielile pe care Muradu Victor le pretinde de Parfeni Valeriu au fost suportate anume în legătură cu vătămarea sănătății prin acțiunile ilegale comise de ultimul.
64. În acest sens, Colegiul reține că acțiunile ilegale au fost comise la 5 ianuarie 2021 și Muradu Victor s-a adresat la medic la 6 ianuarie 2021, adică a doua zi, fiind constatate fractura oaselor nazale, fără deplasarea fragmentelor, fractura peretelui anterior a sinusului maxilar pe stânga, edem posttraumatic al țesuturilor moi cu suprafața echimotică la nivelul feței, echimoze la nivelul gâtului și toracelui anterior, excoriații la nivelul mâinii drepte și ambilor genunchi.
65. Ulterior, Muradu Victor, acuzând cefalee difuză constructivă, periodic cu greață și vomă, amețeală, instabilitate, excibilitate nervoasă, dissomnie, periodic durere în regiunea maxilarului superior, dificultăți de respirație nazală, diminuarea atenției și performanței, a fost diagnosticat cu sindrom *****, vestibular și anxio-vegetativ persistent exprimat, ca consecințele traumatismului cranio-cerebral din 5 ianuarie 2021, precum și cu ***** *****, operată la 21 aprilie 2022, chist restant de sinus maxilar pe stînga.

66. La fel, Colegiul reține că în perioada de după 5 ianuarie 2021 Muradu Victor a fost supus examinărilor medicale și intervenției chirurgicale, precum și procurat preparate medicale ce țin de tratamentul fracturării oaselor nazale și deviației despărțiturii nazale.
67. Corespunzător, instanța de apel, în acord cu poziție primei instanțe, consideră că Muradu Victor a prezentat instanței probe ce confirma că cheltuielile suportate au fost necesare pentru înlăturarea consecințelor vătămării sănătății prin acțiunile ilegale comise de Parfeni Valeriu.
68. Astfel, Colegiul civil consideră că prima instanță, corect a încasat de la Parfeni Valeriu prejudiciul material exprimat prin cheltuielile de tratament în mărime de 19 121,14 lei.
69. Colegiul civil respinge ca neîntemeiată poziția apelantului Parfeni Valeriu potrivit căreia nu toate leziunile constatate la Muradu Victor au fost cauzate numai prin acțiunile lui, menționând, în primul rând, că la 25 august 2022 acesta a recunoscut integral vinovăția în acțiunile reținute în sarcina lui, fapt pentru care și a fost posibilă încetarea urmăririi penale în privința dânsului potrivit Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și, în al doilea rând, că în cazul în care, urmare a continuării urmăririi penale în privința lui Butuc Victor, ultimul la fel va fi recunoscut vinovat în comiterea acțiunilor ce au cauzat vătămarea sănătății lui Muradu Victor, Parfeni Valeriu nu este privat de dreptul de a intenta o acţiune de regres împotriva lui Butuc Victor pentru partea acestuia din obligaţie, împreună cu partea acestuia din cheltuielile rezonabile suportate, conform art. 811 Cod civil.
70. Cu referire la cuantumul prejudiciului moral în mărime de 100 000 lei, Colegiul civil consideră că prima instanță, deși corect a constatat că prin cauzarea vătămărilor integrității corporale lui Muradu Victor i-a fost cauzat inevitabil un prejudiciu moral manifestat prin sentimente de stres, neliniște, perturbare a vieții, disconfort și retrăire, eronat a concluzionat necesitatea încasării integrale a acestuia favoarea reclamantului Muradu Victor.
71. Colegiul menționează că prin prejudiciu moral se înţelege totalitatea suferinţelor psihice şi/sau fizice, cauzate prin acţiuni sau inacţiuni, ce atentează la valorile nepatrimoniale ale persoanei, iar modalitățile de exprimare a prejudiciului moral constituie efectele concrete (consecințele) pe care dauna le produce asupra acesteia.
72. Respectiv, fiecare persoană care pretinde că a suferit, este în drept să-şi estimeze prejudiciul adus, dar numai instanţa de judecată este împuternicită de lege să aprecieze cuantumul prejudiciului moral, conducându-se de noţiunea reparării rezonabile, de circumstanţele cazului concret, de personalitatea părţilor. Cuantumul compensaţiei depinde şi de durata menţinerii consecinţelor vătămării. Instanţa de judecată, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, ia în consideraţie circumstanţele în care a fost cauzat prejudiciul.
73. De altfel, legea materială indică că mărimea prejudiciului moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul şi gravitatea suferințelor psihice cauzate persoanei, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, şi de măsura în care această compensarea poate aduce satisfacție persoanei vătămate.
74. La fel, la examinarea cerinței privind compensarea prejudiciului moral, Colegiul reține că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul

echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă şi integrală despăgubire. În temeiul Convenţiei Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăţilor Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacţie echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu şi nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor şi nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

75. Corespunzător, instanța de apel, ținând cont, în principal, de necesitatea acordării unei compensații echitabile și rezonabile în raport cu suferințele invocate, de gravitatea faptei pârâtului și de impactul pe care l-a avut această faptă pentru partea reclamantă, de suferințele psihice ale acesteia în urma săvârșirii faptei prejudiciabile, precum și că prejudiciul moral nu poate fi deturnat de la scopul său, prin majorare, concluzionează că încasarea unui prejudiciu moral în mărime de 20000,00 lei compensează suferințele cauzate în urma huliganismului comis de Parfeni Valeriu.
76. În continuare, instanța de apel notează următoarele. În conformitate cu prevederile art. 94 alin.(1) Cod de procedură civilă *" instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporţional părţii admise din pretenţii, iar pîrîtului – proporţional părţii respinse din pretenţiile reclamantului".*
77. Potrivit art. 82 Cod de procedură civilă *"cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei"*.
78. Art. 96 alin. (1) Cod de procedură civilă stabilește că *"instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părţii care a avut cîştig de cauză cheltuielile ei de asistenţă juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare şi rezonabile",* iar alin. (1^1) a aceluiași articol prevede că *"cheltuielile menţionate la alin.(1) se compensează părţii care a avut cîştig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat".*
79. Colegiul atestă că cheltuielile de asistență juridică, dat fiind specificul de apariție a lor, precum și a circumstanțelor în care se nasc, au rolul de a recompensa persoanele care au acordat instanței asistență la înfăptuirea justiției într-o cauză concretă.
80. La capitolul dat, Colegiul atestă că necesitatea adjudecării cheltuielilor de asistență juridică operează indiferent de calitatea subiectului pasiv, criteriu fiind pierderea procesului în raport cu subiectul activ. În acest sens, se subliniază dreptul instanței de a aprecia din oficiu nu doar necesitatea cheltuielilor suportate, dar și cuantumul real al acestora sub sancțiunea de reducere a cheltuielilor pretinse. Partea adversă, care deși este vinovată de declanșarea procesului judiciar, trebuie să suporte doar cheltuielile făcute justificat de către partea câștigătoare.
81. Din actele cauzei s-a stabilit că drept dovadă de achitare a serviciilor avocatului Pascal Iuliana, în interesul reclamantului/intimat Muradu Victor, a fost prezentat bonul de plată nr. 425021 din 8 decembrie 2022 în sumă de 10000,00 lei.
82. Sub aspectul evaluării mărimii solicitate spre compensare instanța de apel reține că cheltuielile pentru asistenţa juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate şi rezonabile ca mărime. Sunt realmente angajate sumele pe care reclamantul le-a plătit sau trebuie să le plătească avocatului. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma

practicii CtEDO, se evidenţiază necesitatea prezentării de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor a următoarelor documente: dovada achitării onorariilor avocaţilor (copii de pe dispoziţiile de plată prin virament sau bonurile de plată); copia de pe facturile de strictă evidenţă emisă pentru clienţi şi în alte cazuri stabilite de legislaţie. Necesitatea cheltuielilor indică timpul rezonabil necesar pentru a reprezenta reclamantul, probat prin listă detaliată a actelor/acţiunilor efectuate de avocat şi orarul timpului aferent acestora (cu tariful și orarul). Caracterul rezonabil al cheltuielilor semnifică faptul că, în raport cu natura activităţii efectiv prestate, complexitatea, riscul implicat de existenţa litigiului sau şi reputaţia celui care acorda asemenea servicii, ele să nu fie exagerate.

83. Aici necesită a fi evidenţiat că pentru determinarea caracterului rezonabil al cheltuielilor compensației acordate și pentru o apreciere corectă se va ține cont de: a) complexitatea cauzei; noutatea şi dificultatea întrebărilor juridice ridicate de speță; b) aportul avocatului la soluționarea cauzei; c) timpul şi munca depusă de avocat; d) aptitudinile speciale necesare pentru a acorda asistența (cunoştințe tehnice speciale, cunoaşterea profundă a unor reglementări de profil, cunoaşterea limbilor străine, a altor procedee de comunicare cu clienți specifici etc.); e) faptul în ce măsură munca avocatului în cauza respectivă îi limitează capacitatea de a lucra în alte dosare; f) rezultatul obținut; g) restricțiile de timp impuse de client şi de circumstanțele cauzei; h) natura şi durata relației dintre avocat şi client; i) experiența, reputația şi abilitatea avocatului; j) justificarea şi ponderea mijloacelor de apărare utilizate în cauză; k) suma despăgubirilor pretinse în cauză; l) alți factori, la discreția instanței.
84. Astfel, Colegiul, avînd în vedere aportul avocatului la soluționarea cauzei și rezultatul obținut, conchide că prima instanță corect a determinat că valoarea de 10000,00 lei corespunde criteriilor de necesitate şi rezonabilitate, urmând a fi încasată de la Parfeni Valeriu în beneficiul lui Muradu Victor cu titlul de cheltuielile de asistentă juridică.
85. În ordinea de idei expusă supra, fiind stabilită temeinicia argumentelor înaintate prin cererea de apel declarată de avocatul Mereuță Victor, în interesul lui Parfeni Valeriu numai cu privire la cuantumul prejudiciului moral, instanța de apel conchide a fi corectă și întemeiată soluția privind admiterea apelului și modificarea în această parte a hotărârii primei instanțe.
86. În conformitate cu prevederile art.385 lit. b), art.390 Cod de procedură civilă, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios administrativ al Curții de Apel Chișinău,

d e c i d e :

Se admite cererea de apel declarată de avocatul Mereuță Victor, în interesele lui Parfeni Valeriu.

Se modifică hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 aprilie 2023, emisă în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Muradu Victor împotriva lui Parfeni Valeriu cu privire la încasarea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor pentru asistența juridică în partea referitoare la cuantumul prejudiciului moral, micșorând cuantumul prejudiciului moral încasat de la Parfeni Valeriu în beneficiul lui Muradu Victor de la suma de 100000(una sută mii),00 lei până la suma de 20000(douăzeci mii),00 lei.

În rest, hotărârea Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 3 aprilie 2023 se menține fără modificări.

Decizia este definitivă, însă poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni din data comunicării deciziei integrale.

Președintele completului Anatol Pahopol

Judecători Dorin Dulghieru

Ruxanda Pulbere